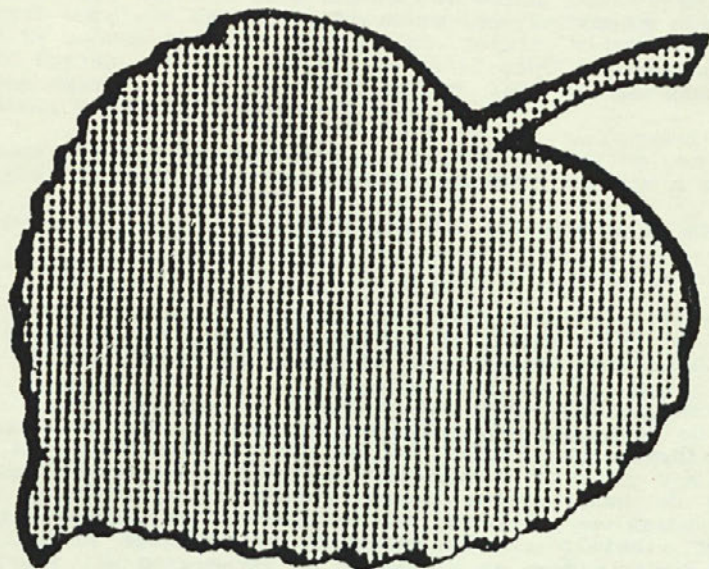

11 99

VERENIGING VRIENDEN VAN SLOVENIË

Združenje Prijateljev Slovenije

Lipa

Indien onbestelbaar
retour aan:
Teldersweg 185
3052 TG ROTTERDAM

(ISSN 0928-8376)

INHOUD

Van de voorzitter / Activiteiten 1999	1
Ontwikkelingen in Slovenië - januari 1999	2
Slovenska izseljenska matica	4
Sloveense Emigrantenorganisatie	5
Pisma / Brieven	7
"Slovenië zit niet te wachten op Nederlandse orkesten die hun volksmuziek vertolken"	11
Een stukje Slovenië in Winterswijk	13
Slovenske ljudske pesmi in šege (5)	15
Sloveense volksliederen en gebruiken (5)	17
Otroški kotiček	22
Het kinderhoekje	23
Uit de kranten	25
Kuhajmo z Bojanom / Koken met Bojan	26
Nogmaals de meester-kok aan het woord	27

Vereniging Vrienden van Slovenië: Wat u moet weten!

De Vereniging Vrienden van Slovenië is opgericht op 7 juli 1991. De Vereniging Vrienden van Slovenië is een zelfstandige en onafhankelijke landelijke organisatie die zich ten doel stelt met name op cultureel, economisch en maatschappelijk gebied de samenwerking tussen Nederland en Slovenië resp. Nederlanders en Slovenen te bevorderen. De Vereniging beschouwt zichzelf als de geëigende plaats voor ontmoetingen tussen Nederlanders en Slovenen. De Vereniging wil voorts in het bijzonder een ontmoetingsplaats zijn voor de Slovenen in Nederland.

(uit artikel 2 van de Statuten)

Veleposlaništvo Republike Slovenije:
Ambassade van de Republiek Slovenië:

Louizalaan 179
1050 Brussel
☎ 0032 - 2 - 646 90 99

VAN DE VOORZITTER

Beste leden,

Terwijl in Nederland wat sneeuw is gevallen, en Slovenië onder een dik pak ligt bedolven, is het bestuur druk in de weer met het organiseren van nieuwe activiteiten en de jaarvergadering. Het bestuur hoopt dit jaar nieuwe mensen aan het bestuur te kunnen toevoegen omdat nieuwe mensen nieuwe ideeën met zich brengen. Elders in deze LIPA treft u een oproep aan voor het nieuwe bestuur.

In januari heeft het bestuur een ontmoeting gehad met de Ambassadeur voor de Benelux, de heer Zlobec. Hij had een nieuwtje, namelijk dat in den Haag binnenkort een Sloveense ambassade geopend zal worden. Te denken valt aan april of mei. Daarna zal ook een Nederlandse ambassade in Ljubljana worden geopend.

Prešeren dag was een gezellige bijeenkomst, met een redelijke opkomst voor een culturele dag. Een ieder aanwezig lijkt zich goed te hebben vermaakt, met muziek, poëzie, video en de heerlijke hapjes. Een dag waarbij dit jaar echt stilgestaan moest worden daar het dit jaar precies 150 jaar geleden is dat de grootste Sloveense dichter overleed.

Hopende u allen te begroeten op de jaarvergadering, en u veel leesplezier toewensend met deze nieuwe LIPA,

Lep pozdrav,

Stian Krook

Activiteiten tot de zomer

April
25 juni

Algemene ledenvergadering
Picknick i.v.m. Sloveense
onafhankelijkheid

Gaat u verhuizen?
Laat het ons dan
weten.

Se boste selili?
Sporočite nam.

Secretariaat "Vereniging Vrienden van Slovenië"
Teldersweg 185 3052 TG Rotterdam

ONTWIKKELINGEN IN SLOVENIË - JANUARI 1999

door onze correspondent in Slovenië: Alexander Vink

Slovenië ratificeert het EU Verdrag

Het Sloveense Parlement heeft het EU Verdrag geratificeerd. Deze is sinds 1 februari van kracht.

Buitenlands grondbezit in Slovenië

Het Sloveense Parlement heeft een Wetsvoorstel aangenomen waardoor buitenlanders in Slovenië grond mogen kopen indien men aan een aantal voorwaarden voldoet. Het kopen van een stuk grond kan alleen als het land waaruit de koper afkomstig is voor Slovenen ook geen beperkingen kent. Meer details hierover de volgende keer.

Gratis E-mailadressen voor leden van de Vereniging Vrienden van Slovenië

Sinds eind vorig jaar is er op het Internet een gratis E-maildienst voor iedereen, vooral voor leden van de Vereniging Vrienden van Slovenië. Het adres luidt:

uw naam@lipa.zzn.com

Deze dienst is vergelijkbaar met Hotmail, alleen heeft deze dienst wat meer functies, zoals:

1. Deze E-maildienst is er op dit moment in tien talen, w.o. Nederlands, en er komen nog zeker zes talen bij.
2. Men kan een bericht krijgen op een al bestaand e-mailadres met datum, afzender, onderwerp, zodat men niet altijd hoeft in te loggen.
3. Men kan deze ook integreren met ICQ.
4. Ideaal als tweede adres te gebruiken.
5. Deze E-maildienst kan men overal ter wereld gebruiken indien men daar aansluiting heeft op het Internet.
6. Er komen in de toekomst nog meer functies bij.

U kunt deze dienst bezoeken en gebruiken op het volgend adres:

URL: <http://lipa.zzn.com>

Nogmaals, deze dienst is gratis.

De Homepage wordt nog aangepast.

Interessante Internetadressen

Ik ben van plan om in iedere uitgave van de "Lipa" een aantal interessante Sloveense Internetadressen te vermelden. Uw reacties en nieuwe adressen kunt u sturen naar: info@lipa.zzn.com

Sloveense zoekmachine : <http://www.slowwenia.com/>
(Yahooachtig)
Sloveense studieboekenuitgever: <http://www.knjigarna.com/>
Het Sloveense telefoonboek : <http://tis.telekom.si/>
Sloveense Touristsite : <http://www.creativ.si/tourist/>
(b.v. routekaart, hotels...)

Sloveense dagbladen:

(Delo is op dit moment alleen in PDF formaat.)

Dagblad DELO: <http://www.delo.si>
Dagblad DNEVNIK: <http://www.dnevnik.si>

Sport

In januari heeft de beste Sloveense skiër Jure Košir twee keer de slalom gewonnen. Voor het eerst sinds vijf jaar is hij weer in vorm. Bij de Wereldbeker Slalom staat hij op de derde plaats. Bij de vrouwen heeft Urška Horvat één keer de derde plaats behaald.

VIKTORS
BALKAN
RESTAURANT
POSTOJNA

Grote Overstraat 30 - onder
7411 JC Deventer
Tel. 0570-619356
Fax 0575-491005

Geopend van woensdag t/m zaterdag van 17.00 tot 23.00,
op zon- en feestdagen van 16.00 tot 23.00.
Keuken geopend tot 22.00.

Maandag en dinsdag op afspraak geopend voor groepen
vanaf ± 20 personen.

Viktor Šolar

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA

Irena Vreček

Tako kakor večina narodov, so se tudi Slovenci selili širom po svetu, bodisi iz ekonomskih, bodisi iz političnih razlogov. Novi svet (Amerika) je pred prvo svetovno vojno sprejel veliko slovenskih iskalcev sreče in bogastva. V Chicagu in v Clevelandu so obstajale cele slovenske četrti.

Po prvi svetovni vojni so Ameriko zamenjale Francija, Belgija in južna Nizozemska, kjer so si naši rojaki našli delo predvsem v rudnikih. Nekatere je vojna nevarnost konec tridesetih let prignala nazaj, drugi so ostali v tujini.

Po drugi svetovni vojni je veliko političnih izseljencev našlo svoj novi dom v Argentini. Ekonomski izseljenci so se naseljevali v Avstraliji, Kanadi, Zahodni Nemčiji in Švici.

Slovenci po svetu so poizkušali ohraniti svoje navade, jezik in običaje in seveda stik s staro domovino. Predvsem prva generacija je imela probleme s prilagajanjem novemu okolju in jeziku, otroci se hitro prilagodijo.

Slovenci po svetu imajo od 1. 1951 svojo matično organizacijo - Slovensko izseljensko matico, ki ima svoj sedež v podhodu pod nekdanjo veleblagovnico "Nama" v Ljubljani. Ta neprofitna in nevtralna organizacija vzpostavlja in ohranja stike z organizacijami Slovencev po svetu in skrbi, da se Slovenci in njihovi potomci ne bi povsem izgubili v tujini. Podpirajo gostovanja slovenskih društvenih skupin - od folklore do športa - po svetu in v Sloveniji. Visoko prioriteto imajo tudi tečaji slovenščine za izseljence v tujini in v Sloveniji. Poletna šola slovenskega jezika je nastala prav na pobudo "Slovenske izseljenske matice".

"Slovenska izseljenska matica" ima svoj mesečnik "Rodna gruda" in letni zbornik "Slovenski izseljenski koledar". Publikaciji sta v slovenščini ("Rodna gruda" ima tudi angleške, nemške, francoske in španske strani, ki strnjeno obravnavajo aktualne dogodke v Sloveniji) in namenjeni slovensko govorečim izseljencem, ki tudi sami pošiljajo svoje prispevke.

RODNA GRUDA

REVUJA ZA SLOVENCE PO SVETU * LETO XLV * NOVEMBER 1998

Četrtnletna revija "Slovenija" se razlikuje od "Rodne grude" že po uporabljenem jeziku (angleščina) in tudi po konceptu, saj so v njej objavljeni članki in čudovite fotografije prava reklama za Slovenijo.

Naročniki "Rodne grude" se večkrat oglasijo pri "Matici". Pisma prihajajo skoraj vsak dan, v zadnjem času tudi elektronska pošta. V poletnih mesecih se radi osebno oglasijo v prostorih "Maticice" in prisotni delavci radi poklepetajo z njimi.

Ali bi se radi naročili na revijo "Slovenija" ali vzpostavili stike s "Slovensko izseljensko matico"? Pišite jim!

E-mail: slovenija.magazine@eunet.si
sim@siol.net

Naslov: Slovenska izseljenska matica
Cankarjeva 1
1000 Ljubljana
Slovenija

SLOVEENSE EMIGRANTENORGANISATIE

door Irena Vreček

Zoals vele andere volkeren emigreerden er Slovenen om economische of politieke redenen naar het buitenland. Voor de Eerste wereld oorlog trok de Nieuwe wereld (Amerika) vele Sloveense geld- en gelukzoekers. In Chicago en Cleveland ontstonden echte Sloveense wijken. Na de Eerste Wereldoorlog vertrokken Slovenen, op zoek naar werk, met name naar Frankrijk, België en Zuid-Nederland. Ze werkten met name in de mijnen. Sommige zijn daar gebleven, enkele zijn eind jaren dertig, zich bewust van het gevaar van het nieuwe wereldconflict, terug gekeerd naar Slovenië. Na de Tweede Wereldoorlog vonden politieke vluchtelingen hun toevlucht in Argentinië. Economische vluchtelingen emigreerden naar Australië, Canada, West-Duitsland en Zwitserland.

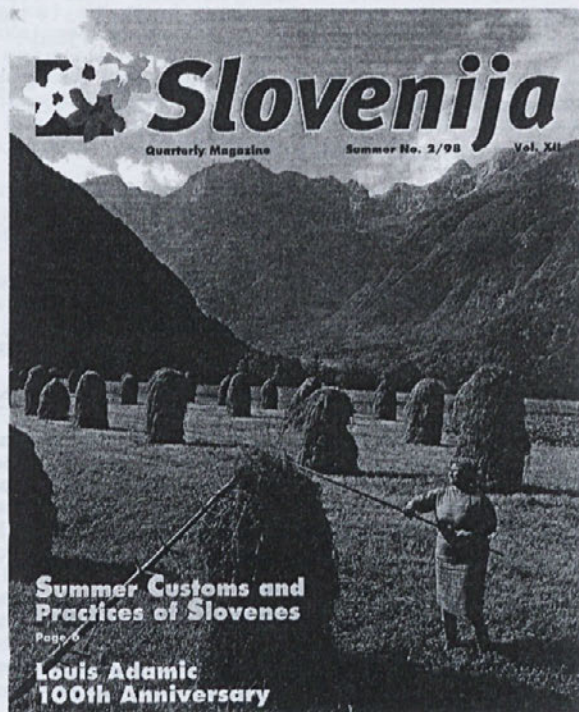
Sloveense emigranten, met name de eerste generatie, de kinderen zijn makkelijker, hadden aanpassingsproblemen. Met veel moeite probeerden zij hun gewoonten, taal en contact met het vaderland te behouden.

Sinds 1951 bestaat de "Sloveense Emigrantenorganisatie". Gevestigd in Ljubljana (onder het handelshuis, dat ooit "Nama" heette) heeft deze non-profit en onafhankelijke organisatie de taak om contacten op te bouwen en onderhouden met Sloveense organisaties in buitenland. Ze geven subsidie aan Sloveense folklore- en sportverenigingen voor optredens in Slovenië en daarbuiten. Het behouden van de Sloveense taal onder de emigranten heeft een bijzonder hoge prioriteit. "De Sloveense zomerschool" ontstond op hun initiatief.

Iedere maand verschijnt "Rodna gruda", het blad van de "Sloveense Emigrantenorganisatie". Zoals in haar "Sloveense kalender", zijn de meeste artikelen in het Sloveens ("Rodna gruda" heeft ook enkele pagina's in het Engels, Duits, Frans en Spaans, waarin de actualiteiten uit Slovenië kort worden behandeld). Ook

eigen bijdragen van Sloveense emigranten vinden vaak plaats in "Rodna gruda".

De kwartaal-publicatie van de "Sloveense Emigrantenorganisatie", "Slovenija", gebruikt het Engels als voertaal. Mooie foto's en interessante artikelen (Het land ooit en nu) zijn echt een reclame voor Slovenië.

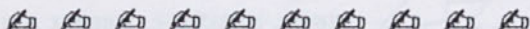

De abonnees van "Rodna gruda" onderhouden contacten met de "Sloveense Emigrantenorganisatie". Hun brieven (en e-mail, de laatste tijd) verschijnen regelmatig op het adres van de organisatie. 's Zomers komen de leden graag voor een praatje even langs. Ze kunnen rekenen op een hartelijke ontvangst.

Interesse voor het blad "Slovenija" of voor de "Sloveense Emigrantenorganisatie"? Hier zijn E-mail en adres:

slovenija.magazine@eunet.si
sim@siol.net

Slovenska izseljenska matica
Cankarjeva 1
1000 Ljubljana
Slovenija

Schiedam, 5 januari 1999

Beste redactie,

In Lipa nummer 6, december 1998, stond iets over partnersteden in Slovenië van Nederlandse steden. Schiedam heeft zo'n band met Velenje. Regelmatig zijn er contacten en uitwisselingen, vaak op sportief gebied. In 1995 ging er een tentoonstelling over - hoe kan het anders - jenever naar Velenje, waarover destijds een artikeltje verscheen in Lipa. In 1998 stond kunst weer een keer op het programma. Bij de plannen voor 1999 is in ieder geval het Schiedamse duo Dotje en Lotje, met vooral komische voorstellingen voor kinderen, uitgenodigd op de jaarlijkse "Pikin Dan", "Pippi Langkous dag", in Velenje.

Schiedam organiseerde in november 1998 de jaarlijkse conferentie voor de partnersteden. Dit keer werden ook kunstenaars uit de partnersteden uitgenodigd om een ontwerp te maken voor een kunstwerk, waarbij dan speciaal aan een windroos was gedacht waarin de richtingen naar en de afstanden tot de verschillende steden tot uitdrukking konden komen. Het was de bedoeling gezamenlijk in een workshop dit basisidee uit te werken. Hoe en waarmee er gewerkt zou worden was vrij. De workshop vond van 23 tot en met 28 november 1998 plaats in de Artoteek te Schiedam, met op 28 november een presentatie van de ontwerpen in de foyer van het theater. De beeldend kunstenaar Nataša Tajnik uit Velenje doet van deze week verslag.

Met vriendelijke groeten,

Julia Snickers

Likovni ustvarjalci zavrteli kompas vrtnico

Od 23. do 29. novembra je v Schiedamu potekala likovna delavnica, na kateri je ustvarjalo šest likovnih ustvarjalcev iz pobratenih mest mesta gostiteljja - Schiedama: Rosy Albrecht iz Esslingena - Nemčija, John Howes iz Castell Nedd (= Neath) - Anglija, Silvia Collavino iz Udin - Italija, Christopher Carmellino iz Vienne - Francija, Yvon Koopman iz Schiedama (Nizozemska) in Nataša Tajnik iz Velenja - Slovenija. Iztočna tema delavnice je bila kompas vrtnica - smerokaz za pobratena mesta, ki naj bi simboliziral prijateljstvo in sodelovanje pobratenih mest. Ustvarjalcem je kreativno zatočišče nudila Schiedamska Artoteka, kjer smo v tednu ustvarili več osnutkov za likovno povezavo partnerskih mest. Poizkušali smo prenesti prinešena vzdušja domačih okolij, jih združiti v eno samo celoto in hkrati ostati zvesti vsak svojemu individualnemu umetniškemu izrazu. Izmed mnogih idej smo izbrali najzanimivejše in najbolj fleksibilne predloge, ki smo jih predstavili na razstavi v soboto 28. novembra v Schiedamski mestni hiši. V imenu vseh likovnih ustvarjalcev se še posebej zahvalju-

jem gospema Julii Snickers in Karin Bakker, ki sta bili gonilni sili celotnega projekta in seveda mestni občini Schiedam, ki se je izkazala kot izjemna gostiteljica.

Nataša Tajnik

(absolventka slikarstva Akademije za likovno umetnost v Ljubljani)

De beeldende kunstenaars met de burgemeester van Schiedam, dhr. R. Scheeres en de dames J. Snickers en K. Bakker. De derde van links is Nataša Tajnik.

Beeldende kunstenaars draaiden de windroos

Van 23 tot november vond in Schiedam een workshop plaats waaraan zes beeldende kunstenaars, afkomstig uit de partnersteden van de gaststad Schiedam, deelnamen: Rosy Albrecht uit Esslingen, Duitsland; John Howes uit Castell Nedd (= Neath), Engeland; Silvia Collavino uit Udine, Italië; Christopher Carmellino uit Vienne, Frankrijk; Yvon Koopman uit Schiedam en Nataša Tajnik uit Velenje, Slovenië. Het thema van de workshop was de windroos, een richtingaanwijzer voor de partnersteden die als symbool van vriendschap en samenwerking van deze partnersteden zou fungeren. Wij, de kunstenaars, vonden ons 'creatieve' onderdak in de Artoeek te Schiedam. Hier hebben we in een week meerdere ontwerpen voor de in beeld gebrachte band tussen onze partnersteden opgesteld. We probeerden de meegebrachte sfeer van de thuis-omgeving over te dragen en te verbinden tot één geheel, maar tegelijk ieder trouw te blijven aan onze eigen individuele kunstuitdrukking. Van de vele ideeën hebben we de meest interessante en meest flexibele voorstellen uitgekozen, en deze op zaterdag 28 november tijdens de expositie in het stadhuis van Schiedam tentoongesteld. Uit naam van de beeldende kunstenaars wil ik vooral Julia Snickers en Karin Bakker bedanken. Zij waren de drijvende krachten van het hele project. Natuurlijk ook de gemeente Schiedam, die zich als een buitengewoon goede gastgemeente heeft laten zien.

Nataša Tajnik

indexaminandus schilderkunst aan de Academie van Beeldende Kunsten te Ljubljana

POLETNA ŠOLA NA MIRNI, AUGUST 1998

Letos sem bil v Poletni šoli na Dolenjskem. Bilo je zelo dobro. Bili so še drugi otroci iz celega sveta, to so moji novi prijatelji in prijateljice.

Učili smo se slovenščino, šli smo na izlete in se zabavali.

Stanoval sem pri Saši in Andražu v Trebnjem.

O šoli so poročali tudi na televiziji in v časopisu.

Drugo leto grem spet, ker Poletna šola je FULL DOBER!!!

Pridi tudi ti, nasvidenje v POLETNI ŠOLI!!!

Lep pozdrav

Jure Nodelijk

Danes pa beseda HIŠA:
En vandaag het woord HIŠA:

Hiša je zelo velika.
Hiše se nebo dotika.
K hiši vodijo stopnice.
Hišo čuvajo cvetlice.
V hiši naredimo pod.
S hišo gremo na sprehod.

(Niko Grafenauer)

POLETNA ŠOLA IN MIRNA, AUGUSTUS 1998

In de zomervakantie ben ik twee weken op de zomerschool in Mirna na Dolenjskem geweest, om Sloveens te leren.

Ik was daar met meer dan 20 andere kinderen uit verschillende landen: Japan, Duitsland, Amerika, Peru, Italië, Hongarije, Bosnië, Kroatië, Oostenrijk, Joegoslavië en Lucas en Anouschka uit Groningen, en het was er hééél gezellig.

Ik logeerde daar twee weken bij een familie in Trebnje, die hadden twee kinderen, Saša en Andraž, waarmee ik altijd speelde. Elke dag ging ik met een busje naar school. 's Morgens hadden we altijd les tot 12.45 en 's middags gingen we naar de familie of maakten we een heel leuk uitstapje. We gingen bijvoorbeeld naar Novo mesto, het kasteel Bogenšperk, en de huisjes van Josip Jurčič. Kinderen die graag Sloveens willen leren en onder de 18 jaar zijn kunnen naar Poletna šola. Het is heel leuk en volgend jaar ga ik weer.

Joere Nodelijk

Op 30 januari 1999 sloten in het gebouw van de Volksuniversiteit 15 cursisten met succes de cursus "Sloveense taal en cultuur" af. Lerares Draga Rinkema-Rapuš mocht namens het Sloveense Ministerie van Onderwijs en Sport aan alle deelnemers van de categorieën beginners, enigszins gevorderden en gevorderden het certificaat overhandigen. Wij sloten daarmee de op 3 oktober 1998 begonnen cursus af.

Onder leiding van Draga hebben we ons tijdens de 14 wekelijkse lessen intensief en met veel enthousiasme beziggehouden met de Sloveense taal en diverse aspecten van de Sloveense cultuur. In de cursus werd gebruik gemaakt van de methode "*Slovenska beseda v živo*" resp. "*Učimo se slovenščino*". Daarnaast was er elke les een presentatie door een van de cursisten over iets specifiek Sloveens. Zo werd er o.a. verteld over kinderboeken, de Sloveense bergwereld, postzegels, eten en drinken, kleding, de geschiedenis van Slovenië en over Ivan Cankar. Dit alles werd vaak verlucht of toegelicht met videobanden, boeken, voorwerpen en andere materialen. De gebruikte lesmethoden, de presentaties van de deelnemers en het door Draga aangereikte materiaal verrijkten elke week de woordenschat met woorden uit het dagelijkse leven. Het geheel was zo een goede stimulans voor ons om elke week weer present te zijn en het opgegeven huiswerk af te hebben.

Het Sloveens is en blijft voor de meeste Nederlanders toch een moeilijke taal, maar door de gezellige sfeer vloog de tijd om. De gezelligheid binnen de lessen en de bereidheid van iedereen om elkaar te helpen en te steunen maakten de wekelijkse bijeenkomsten tot een waar genoegen. Daarvoor hadden we de reis naar Arnhem graag over.

Op 6 maart a.s. begint het zomersemester. Wederom zullen de lessen plaatsvinden in de Volksuniversiteit, vlak bij het Arnhemse Centraal Station. Er is dan weer ruimte voor beginners, maar ook verder gevorderden zijn van harte welkom.

Als u belangstelling heeft gekregen om aan deze cursus deel te nemen, kunt u zich het best in verbinding stellen met:

Freddie Wolsink, Wisselt 75, 7021 EH Zelhem, tel: 0314-623195.

Zien we u ook op 6 maart aanstaande?

Lepe pozdrave,

Marja, Elida, John,
Annie, Mariet, André,
Gerrie, Magda, Evert,
Rosalie, Tanja, Albert,
Freek, Betsie, Freddie
en natuurlijk onze
učiteljica Draga

"SLOVENIË ZIT NIET TE WACHTEN OP NEDERLANDSE ORKESTEN DIE HUN VOLKSMUZIEK VERTOLKEN"

door Fred Wolsink

Aan het woord is Cor Verhaeg, zanger en PR-man van de Oberkrainergroep "NIZOZEMSKA" uit Aarle-Rixtel e.o.

Deze muziekgroep hanteert dezelfde naam als de enige echte Slovenska Folklorna skupina - NIZOZEMSKA uit Landgraaf e.o.

Om zijn stelling in de kop van dit artikel wat te relativiseren heb ik een nader gesprek met deze enthousiaste muzikant en zoek bewijzen dat men in Nederland misschien wél op deze volksmuziek zit te wachten. Aarle-Rixtel heeft op het gebied van de blaasmuziek heel wat te bieden. De Klokkendorper Blaaskapel en de Zwarte Fanfare spelen respectievelijk de Egerlander- en Tsjechische blaasmuziek. Sinds 1989 worden deze muziekstijlen gecompleteerd met een muziekgroep die zich gericht heeft op het spelen van zgn. Oberkrainermuziek.

NIZOZEMSKA bestaat uit zeven personen, allen ras-Brabanders met een kloppend hart voor de Sloveense volksmuziek. Zij zien het als een uitdaging om de Sloveense volksmuziek te promoten. Met name de Oberkrainermuziek, welke genre is ontstaan omstreeks 1950, heeft hun grote belangstelling. In het restaurant van zijn ouders in Begunje speelde Slavko Avsenik de volksmuziek uit deze streek. In 1953 werd hij als virtuoze accordeonist ontdekt. Door hem werd een bijzondere muziekstijl

ontwikkeld, die specifieke herkenningspunten bezat. De instrumentale bezetting van zijn inmiddels gevormde orkest "Die Orginal Oberkrainer Slavko Avsenik" verzekerde een originele klankkleur. De soms 'jankende' klarinet vormt een bijzonder koppel met de trompet in een tweestrijd van snelle nootjes, of een samensmelting van gevoelige harmonische tonen. De gitaar stuurt samen met de stuwende tuba het ritme en tempo naar de duidelijk herkenbare 'Avsenik'-stijl. De accordeon is de muzikale duizendpoot en staat garant voor ritme, solo, intro, opvulling en slotakkoord.

Kortom, waarom zou een Nederlands orkest deze muziek spelen c.q. imiteren?

Ik denk, dat de Slovenen amper weten welke impact deze muziek over de gehele wereld heeft. Bijvoorbeeld in Oost- en Zuid-Nederland bestaat een meer dan gemiddelde belangstelling voor deze muziekstijl. In Winterswijk zit al meer dan 30 jaar de "Original Oberkrainer Avsenik Club Nederland" die talloze leden heeft. Deze fanclub spant zich ook in voor de opvolgers van Slavko Avsenik, "Die Jungen Original Oberkrainer", Sloveense naam *Gašperji*. Deze laatste groep gaf op 19 december jongstleden een concert in Winterswijk voor een uitverkochte zaal met zo'n 800 liefhebbers van deze muziek. Kennelijk is er een grote groep mensen in Oost- en Zuid-Nederland die zich aangetrokken voelt tot deze muziek. *NIZOZEMSKA* probeert hier soms ook een eigen Nederlands gezicht aan te geven. In voorbereiding op hun CD hebben ze een eigen compositie gemaakt onder de titel "De Klompendans" in Oberkrainer-stijl. Tijdens optredens gaan ook echt de klompen aan. Verder proberen ze voor Slovenië oude volksgebruiken als bijvoorbeeld 'hoedjes-ruil' bij het volkslied "Trzinka" in het programma op te nemen. Deze ideeën willen ze echter nog uitbreiden.

Via deze weg willen ze dan ook een beroep doen op lezers van LIPA, die het leuk vinden dat hun volksmuziek zoveel belangstelling in Nederland heeft en *NIZOZEMSKA* willen helpen bij het verder uitdragen van specifieke volksgebruiken in de Sloveense volksmuziek.

Voor dit doel kunt u contact opnemen met Cor Verhaeg, telefoon 0492-381604

OPROEP NIEUW BESTUUR:

Hierbij wordt een ieder die de vereniging een warm hart toedraagt en bereid is om daarvoor af en toe zich in te zetten zich op te geven voor het nieuwe bestuur.

Voor meer informatie:

**Stian Krook
071-5144939**

EEN STUKJE SLOVENIË IN WINTERSWIJK

door Marjeta Tomšič

Het jaar 1998 liep al tegen zijn eind toen in Winterswijk een Original Oberkrainer concert werd gegeven, uit Slovenië afkomstige muziek van Slavko Avsenik. Op initiatief van de "Original Oberkrainer Avsenik Club Nederland", ter gelegenheid van hun 30-jarige jubileum, kwamen Slavko Avsenik, "Die Jungen Original Oberkrainer" (thuis in Slovenië bekend onder de naam "Gašperji") en het "Ensemble Gregor Avsenik" (de zoon van Slavko) naar Nederland om dit heuglijke jubileum te vieren.

De zaal gaat een uur voor de aanvang van het concert open. Al ruim voor die tijd heeft zich voor de toegangsdeur een aardige hoeveelheid trouwe fans verzameld om de beste zitplaatsen te bemachtigen. Hoe bestaat het!

En zoals het eigenlijk helemaal niet hoort bij grote sterren begon het concert precies om 20.00 uur. De voorzitter van de Fanclub, Annie Slotboom, heette het aanwezige publiek van harte welkom, waarna de muziekavond kon beginnen. De zaal werd gevuld met de bekende Avsenik tunes. Het optreden van "Die Jungen Original Oberkrainer" met en zonder Slavko Avsenik werd afgewisseld door het optreden van het "Ensemble Gregor Avsenik". Dit laatste trad voor het eerst op in Nederland en ik moet zeggen - het was een prettige verrassing. De muziek van Gregor Avsenik is anders dan de "klassieke" Oberkrainer muziek, maar ik moet zeggen - hij klinkt heel goed. Het accent ligt bij Slavko Avsenik vaak op de klanken van accordeon, klarinet of trompet, in de muziek van Gregor Avsenik bij de gitaar. Eén van de twee klassieke gitaren wordt bespeeld door

Gregor zelf. En wat zij dan gemeenschappelijk hebben met de Original Oberkrainer zijn de walsen en de polka's.

Naast de vele bekende oude Avsenik-nummers passeerden ook een aantal nieuwe liedjes de revue. Allemaal werden ze even hartelijk ontvangen. Zelf heb ik meerdere Oberkrainer-optredens meegemaakt, maar de respons van het publiek in Winterswijk was allesovertreffend.

Slavko Avsenik zelf is bijna 70. Een tijd geleden is hij gestopt met de optredens, maar als muzikant in hart en nieren kon hij niet in alle rust van zijn pensioen genieten. Hij bleef muziek schrijven en is uiteindelijk ook weer gaan optreden met "Gašperji". Hij staat inmiddels 45 jaar op het muziekpodium en heeft al meer dan 1000 nummers geschreven, waaronder vele hits. Razend populair was en is de Avsenik-muziek in Duitsland en Oostenrijk en zo te zien hebben ze in Nederland ook een grote groep allertrouwste liefhebbers.

Het is hartverwarmend voor een Sloveense om dit in Nederland mee te maken. Daar hoeft je echt geen grote Avsenik-fan voor te zijn. Er wordt wel meestal in het Duits gezongen, maar je voelt je toch weer een beetje thuis.

Er is een ding dat ik in Winterswijk wel gemist heb: de leden van onze vereniging. Voor wie een Avsenik-optreden toch wel graag mee wil maken een herkansing: op 16 mei 1999 geven Slavko Avsenik, "Gašperji" oftewel "Die Jungen Original Oberkrainer" en het "Ensemble Gregor Avsenik" een concert in Glane. Wees er snel bij, het concert in Winterswijk was 3 maanden van tevoren uitverkocht. Dus snel bellen voor de reservering. U kunt daarvoor telefonisch contact opnemen met Anton en Annie Scheggetman, telefoon 074-2430832. Zij kunnen u verder alle informatie verstrekken.

Euro House Nederland

Viktor V. Solar

Buitenkamp 27

7214 BH Epse, Holland

Tel. 0575-494703

Fax 0575-491005

Autotel. 0653118079

*import- en export
bemiddeling*

SLOVENSKE LJUDSKE PESMI IN ŠEGE (5)

Silva Hagen-Škoda

Februar je pustni mesec, Slovenci pa smo se za pusta že od nekdanj šemili. Pravih pustnih pesmi Slovenci nimamo, saj maškare načeloma ne govore in ne pojejo, sicer bi se jih lahko prepoznalo po glasu. Vendar pa so vesele družčine, ki so se zbirale po gostilnah ali pa pri sorodnikih na domu, v pustnem času zelo rade prepevale, in sicer šaljive in norčave pesmi. Dve izmed njih sta na straneh 20 in 21.

PUST

Pust je prehodni čas med zimo in pomladjo. Običaji v pustnem času so ostanki starih obredov, s katerimi naj bi našemljeni ljudje izprosili dobro letino. V davni preteklosti so maškare z živalsko podobo predstavljale demone in duhove prednikov, ki naj bi umrlo naravo ponovno obudili. Prastare maske so bile iz gline, usnja, lubja in lesa. Nekdanj je veljalo, da bo letina tem boljša, čim več bo maškar. V srednjem veku je Cerkev skušala šemljenje prepovedati in je za kršitelje celo uvedla spokorne kazni; kljub temu ji šemljenja ni uspelo zatreti. Prelomnica v evropskem maskiranju je reformacija; le ta je maskiranje na svojem območju izkoreninila.

Pustni čas so dnevi od četrтка pred pustno nedeljo pa do pepelnične srede; ta je vedno 40 dni pred veliko nočjo. Najpomembnejši je vsekakor pustni torek. Pepelnična sreda napove konec pusta in začetek posta. Nekdanj so se ljudje 40 dni pred veliko nočjo strogo postili. Ravno zaradi tega so se hoteli v času pred postom poveseliti in si privoščiti obilo hrane in pijače. Beseda PUST izvira iz besedne zveze pusti meso!, le da se je sčasoma beseda 'meso' izgubila. Tudi beseda KARNEVAL, ki izvira iz latinskega carnem levare, pomeni v prevodu 'pustiti meso'.

V Sloveniji je ohranjenih okrog 150 tradicionalnih mask iz starega izročila. Določeni tipi pustnih mask živijo na Slovenskem že od nekdanj, nekateri pa so ponovno oživelili po prekinitvi. Slovenci imamo kar nekaj izrazov za našemljence: *šeme, maškare, mačkore, pusti, pustni norci, fašenki...* Med najbolj znane sodijo ptujski KURENT (v zadnjih letih je postal nekakšna folklorna maskota Slovenije), cerkljanski LAUFARJI in drežniški PŪSTOVI. Znana stara figura, ki se je pojavljala v predpustnem času, je prekmurski POZVAČIN. Predpustni čas je bil na Slovenskem čas porok in pozvačin je - v posebni opravi - vabil ljudi na svatbo.

Pozvačin-
Prekmurje

Ponekod v Sloveniji pravijo pustu tudi Kurent. Ni znano, kakšen demon ali pa boštvo je sprva bil slovenski Kurent, dejstvo pa je, da to magično bitje na Slovenskem že od nekajdaj preganja zimo in napoveduje pomlad. Po prekmurski legendi naj bi bil Kurent zelo lep fant, ki ga ženske nikjer in nikoli niso pustile pri miru. Zato naj bi se bil umaknil v puščavo, kjer je bog uslišal njegovo prošnjo ter mu skazil obraz. Zrasli so mu rogovi in ko se je vrnil med ljudi, je imel mir pred ženskami. Po neki drugi legendi pa naj bi Kurent nekoč smrt privezal z nitko na drevo in takrat v pustnem času nihče ni umrl. Kurent je vsekakor najbolj znana slovenska pustna maska. Doma je na Ptujskem polju, najslavnejši kurenti pa so iz vasi Markovec pri Ptujju. Korant (kot mu pravijo na Ptujskem polju) igra glavno vlogo na tradicionalnem Ptujskem karnevalu, ki je največji slovenski karneval. Kurenti so oblečeni v narobe oblečen ovčji kožuh, okoli pasu imajo verigo ali pa usnjen pas, na katerem visijo kravji zvonci in robci. Na glavi imajo kosmato masko. Obraz na njej je iz usnja, oči in usta so rdeče obrobljena, nos pa je podaljšan. Kurentu iz ust moli dolg rdeč jezik. Na kapi ima še dva goveja rogova (okrašena s pisanimi trakovi) in na vsaki strani še puranjo ali vranjo perut. Kurentova kapa velja za pravi družinski zaklad, ki se deduje iz roda v rod. Kurenti se družijo v skupine in niso nikdar pri miru. Ves čas skačejo, se vrtijo in obračajo na vse strani, tako da njihovi zvonci povzročajo strašen trušč. Hodijo od hiše do hiše, otroci in mlada dekleta pa se jih zelo bojijo. Dekletu se dejansko ne piše dobro, če sama sreča kurenta. Le ti jo zgrabijo, si jo v krogu podajajo in nemalokrat jih dekleta dobi po zadnji plati s kurentovo palico, ki je na eni strani ovita v narobe obrnjeno ježevo kožo.

Zelo znane slovenske šeme so tudi cerkljanski laufarji, ki nosijo iz lesa izrezljane pobarvane maske. Glavni laufar je Pust, čigar obleka je pošita z mahom. V povorki raznih laufarjev (njihove obleke so pošite z različnim materialom, npr. z bršljanom, perjem) nastopajo tudi drugi stalni liki, kot npr. *ta star in ta stara*, *gospod in gospa*, pa *ta kožuhašt* (= kmet). Na pustni torek priredijo v Cerknem med tradicionalnim karnevalom pred cerkvijo sodni proces, na katerem nartijo laufarju Pustu krivdo za vse, kar je bilo v preteklem letu narobe na Cerkljanskem.

Laufar - Cerkno

Tudi drežniški pústovi so maskare s staro tradicijo. Na glavi imajo pobarvane lesene maske, ki upodabljajo demone oz. živali. Drežniški pústovi se delijo na *ta lepe* in na *ta grde*. V sprevidih hodijo od hiše do hiše, v njihovi sredi pa se morajo zmeraj nahajati tudi *smrt*, *tajfel* (= hudič), *cigan*, *ta debeli* in pa *ta star s ta staro*.

Po drugi svetovni vojni so se začeli na Slovenskem organizirani plesi maškar po šolah, kulturnih domovih, plesnih dvoranah in nekaterih gostilnah. Našemljeni otroci so na pustni torek hodili (ponekod še zmeraj) od hiše do hiše ter dobili denar, sladkarije ali pa pustne dobrote. Pusta v Sloveniji si ni mogoče predstavljati brez pustnih krofov, flancatov in pa ocvrtih mišk. Pri odraslih maškarah pa je v navadi, da gredo pred plesom na kratek obisk k sorodnikom in prijateljem, v upanju, da jih le ti ne bodo prepoznali.

Pepelnična sreda naznani konec pusta in začetek posta. Ta dan je na Slovenskem med drugim povezan z običajem 'vlečenja ploha'. Dekleta, ki se v predpustnem času niso omožila, so v nekaterih slovenskih pokrajinah za kazen morale vleči ploh skozi vas (ta običaj je ponekod še ohranjen). Na pepelnico pa maškare tudi pokopljejo Pusta. Pustova nevesta med pogrebom neusmiljeno joka. Njenega slamnatega ženina Pusta ponavadi vržejo na ogenj.

Stare vremenske napovedi pa pravijo o Pustu tole:

Pust na soncu - velika noč na peči.

Pust zjutraj oblačen - kmet ajde jeseni bo lačen.

Če se pust na soncu greje, se letina za dobro šteje.

SLOVEENSE VOLKSLIEDEREN EN GEBRUIKEN (5)

door Silva Hagen Škoda

Februari is de maand van carnaval en wij Slovenen hebben ons al van oudsher voor carnaval vermomd. Echte carnavalsliederen hebben we niet, want gemaskerde personen praten en zingen in principe niet. Anders zou men ze immers kunnen herkennen aan hun stem. Toch mochten de vrolijke gezelschappen, die bij elkaar kwamen in de kroeg of bij familie thuis, in de carnavalstijd graag zingen, en wel vooral grappige en gekke liederen. Daarvan kunt u er twee vinden op de bladzijden 20 en 21.

CARNAVAL

(Sloveens: Pust)

Carnaval is de overgangstijd tussen winter en lente. De gebruiken in de carnavalstijd zijn overblijfselen van oude rituelen waarmee gemaskerde mensen een goede oogst wilden afsmecken. In een ver verleden stelden de als dier vermomde mensen demonen voor of geesten van voorouders, die de gestorven natuur weer tot leven moesten wekken. De alleroudste maskers waren van klei, leer, schors en hout. Hoe meer gemaskerden, hoe beter de oogst, geloofde men vroeger. In de Middeleeuwen heeft de kerk geprobeerd het vermommen te verbieden. Voor de overtreders werd zelfs een straf ingevoerd, namelijk boetedoening. Desondanks kon de kerk het vermommen niet verdelgen. Een breuk in het Europese vermommen bracht de reformatie; slechts deze heeft het vermommen in haar gebied geheel uitgeroeid.

De carnavalstijd loopt van de donderdag voor Carnavalszondag tot Aswoensdag. Aswoensdag is altijd 40 dagen voor Pasen. Aswoensdag kondigt het einde van carnaval aan en het begin van de vasten. Vroeger werd er door de mensen gedurende de 40 dagen voor Pasen streng gevast. Juist daarom wilden ze in de dagen die aan

de vasten voorafgingen plezier maken en zich tegoed doen aan veel eten en drinken. Het woord PUST heeft zijn oorsprong in de uitdrukking "pusti meso!" (= "laat het vlees staan!"), maar het woord 'meso' (vlees) is in de loop der tijd verdwenen. Ook het woord CARNAVAL, uit het Latijnse "carnem levare", betekent "vlees laten staan."

In Slovenië zijn rond 150 traditionele maskers uit de oude overlevering bewaard gebleven. Bepaalde typen carnavalsmaskers hebben in Slovenië altijd bestaan, andere zijn na een onderbreking weer tot leven gekomen. Wij Slovenen hebben meerdere uitdrukkingen voor vermomde mensen: *šeme, maskare, mačkore, pusti, pustni norci, fašenki*... Tot de bekendste vermommingen behoren de KURENTI uit Ptuj (in de laatste jaren een soort folkloristische mascotte van Slovenië geworden), de LAUFARJI uit Cerkljansko en de PUSTOVI uit Drežnica. Een bekende oude figuur, die zich vertoonde in de tijd voor carnaval, is POZVAČIN uit Prekmurje. De tijd voor carnaval was in Slovenië de tijd om te trouwen en 'pozvačín', in een speciale uitdossing, nodigde de mensen uit voor de bruiloft.

In Slovenië wordt carnaval hier en daar ook wel Kurent genoemd. Het is niet bekend wat voor demon of god de Sloveense Kurent oorspronkelijk was. Maar een feit is dat deze magische figuur in Slovenië al van oudsher de winter verjaagt en de lente aankondigt. Volgens een legende uit Prekmurje was Kurent een heel mooie jongen, die door de vrouwen nooit en nergens met rust gelaten werd. Daarom trok hij zich terug in de woestijn, waar god zijn bede verhoorde en zijn gezicht verminkte. Hij kreeg horens, en weer teruggekeerd onder de mensen werd hij door de vrouwen met rust gelaten. Volgens een andere legende bond Kurent eens de dood met een draadje aan een boom vast; toen stierf er in de carnavaltijd niemand.

Hoe dan ook, de kurent is de bekendste Sloveense carnavalsvermomming. Zijn thuis is Ptujsko polje, en de roemvolste kurenti komen uit het dorp Markovec bij Ptuj. De kurent, in Ptujsko polje vaak ook "korant" genoemd, speelt op het traditionele carnaval van Ptuj de hoofdrol. De carnavalsoptocht in Ptuj is de grootste van Slovenië. De kurenti zijn gekleed in schapehuiden, met de voorkant achter. Om het middel dragen ze een ketting of leren riem waaraan koeienbellen hangen, en zakdoeken. Op het hoofd dragen ze een behaard masker. Het gezicht op het masker is van leer, ogen en mond zijn rood omcirkeld, de neus is verlengd. Uit de mond van de kurent steekt een lange rode tong. Op zijn masker heeft hij nog twee koeienhorens (versierd met gekleurde linten) en aan beide kanten nog een kalkoen- of kraaienvleugel. Het hoofddeksel van de kurent wordt beschouwd als een echte familieschat en gaat over van generatie op generatie. De kurenti lopen samen in groepjes en staan geen moment stil. Ze springen de hele tijd, ze tollen

Kurent - Ptujsko polje

en draaien naar alle kanten. Daardoor maken hun bellen een vrese-lijke herrie. Ze gaan van huis tot huis. De kinderen, en ook de meisjes, zijn erg bang van hen. Komt een meisje alleen de kurenti tegen, dan staat haar niets goeds te wachten. Ze pakken haar beet en duwen haar in de kring van de een naar de ander. Het gebeurt niet zelden dat het meisje nog een klap toe krijgt ook, op haar achterste, met de stok van een kurent. Deze stok is aan één kant omwikkeld met binnenstebuiten gekeerde egelhuid.

Heel bekende Sloveense vermommingen zijn ook de laufarji uit Cerkljansko. Ze dragen uit hout gesneden geverfde maskers. De Hoofd-laufar is "Pust", wiens kleren vernaaid zijn met mos. In de stoet van de verschillende laufarji (aan hun kleren is van alles en nog wat vastgenaaid, bijvoorbeeld klimop en veren) treden ook andere vaste figuren op, zoals de *Oude Man met zijn Oude Vrouw*, *Mijnheer en Mevrouw*, de *Pelsdrager* (= boer). Op Carnavalsdinsdag wordt in Cerkno tijdens de traditionele carnavalsviering vóór de kerk een rechtzitting gehouden. Daar krijgt de laufar "Pust" de schuld van alles dat in het afgelopen jaar fout ging in Cerkljansko.

Ook de *pústovi* uit Drežnica hebben een oude traditie. Op hun hoofd dragen ze geverfde houten maskers die demonen of dieren voorstellen. Deze *pústovi* van Drežnica kan men verde-
len in de *Mooie* en de *Lelijke*. In een stoet gaan ze van huis tot huis. Onder hen treft men altijd de *Dood*, de *Duivel*, de *Zigeuner*, de *Dikke* en de *Oude Man en zijn Oude Vrouw*.

Na de tweede wereldoorlog begon men in Slovenië maskerades te organiseren op scholen, in wijkgebouwen en danszalen, en in sommige restaurants. Gemaskerde kinderen liepen op de Carnavalsdinsdag (op sommige plaatsen nog steeds) van huis tot huis en kregen geld, snoep of carnavalslekkernijen. Carnaval in Slovenië kan men zich niet voorstellen zonder *krofi* (een soort beignets), *flancati* (een soort koekjes) en *ocvrte miške* (gefrituurde muizen). De gemaskerde volwassenen hebben de gewoonte om vóór het dansfeest een kort bezoek te brengen aan familie en vrienden, hopen niet herkend te worden.

Aswoensdag betekent het einde van de carnavalstijd en het begin van de vasten. Onder anderen is deze dag in Slovenië verbonden met het gebruik van het "planksleuren". De meisjes die in de tijd voor het carnaval niet aan de man waren geraakt moesten in sommige Sloveense landstreken voor straf een plank door het dorp sleuren (dit gebruik is op sommige plaatsen nog bewaard). Op Aswoensdag wordt Pust door vermomde personen begraven. De bruid van Pust huilt ontroostbaar tijdens de begrafenis. Haar van stro gemaakte bruidegom wordt meestal in het vuur goeoid.

Oude weersvoorspellingen zeggen over Carnaval het volgende:

Carnaval in de zon, Pasen bij de kachel.
Carnaval 's morgens bewolkt - de boer zal in de herfst
boekweit te kort komen en hongerden.
Als de zon het carnaval verwarmt kan men
op een goede oogst rekenen.

ŠMENTANA MUHA

$\text{♩} = 80$

1. Prišli so, prišli štiri me-sár-ji, kó-maj so kú-mr-no mú-ho zve-zá-li,
 Ho-la-dri-ja, hóp-sa-dri-ja, sú-ha mú-ha kú-mr-na,
 ho-la-dri-ja hóp-sa-dri-ja ho-la-dra.

1. Prišli so, prišli štiri mesárji,
 kómaj so kúmrno múho zvezáli.
*Hóladrija, hópsadrija, súha muha kúmrna,
 hóladrija, hópsadrija, hóladrá.*
2. Prišli so, prišli štírje polánci,
 kómaj so zvlékli múho po klánci.
3. Prišli so prišli štírje mesárji,
 kómaj so kúmrno múho zakláli.
4. Prišu je, prišu pádar iz Trísta,
 múho poglédati, čé še kaj bíca.
5. Prišu je, prišu fárovški Míha,
 múho poglédati, čé še kaj díha.
6. Prišle so, prišle fárovške dékle,
 kómaj so vlékle pljúča in jétre.
7. Vsi so to múho tkó spoštováli,
 dá so jo tjá za en plót pokopáli.

kúmrn = suh
 polanci = prebivalci ravninskih vasi

pádar = nešolan zdravnik
 farovž = župnišče

ELLENDIGE Vlieg

1. Er kwamen, er kwamen vier slagers.
 Het lukte ze maar nét de magere vlieg vast te binden.
*Hóladrija, hópsadrija, magere tengere vlieg,
 hóladrija, hópsadrija, hóladrá.*
2. Er kwamen, er kwamen vier plattelanders.
 Het lukte ze maar nét de vlieg over de helling te trekken.
3. Er kwamen, er kwamen vier slagers.
 Het lukte ze maar nét de magere vlieg te schlachten.
4. Toen kwam, toen kwam een kwakzalver uit Triëst
 kijken of de vlieg zich nog bewoog.
5. Toen kwam, toen kwam Miha van de pastorie
 kijken of de vlieg ademde.
6. Toen kwamen, toen kwamen de meiden van de pastorie.
 Het lukte ze maar nét longen en lever te trekken.
7. Deze vlieg werd door allen zó gerespecteerd
 dat men haar achter de heg heeft gecremeerd.

STOJI, STOJI MI LIPICA

J = 120

1. Sto-ji, sto-ji mi li-pi-ca; li-pi-ca ze-le-na,
 di-del májka drá-la-la, li-pi-ca ze-le-na.

1. Stojí, stojí mi lípicá,
 lípicá zeléná,
 dídel májka drá-lá-lá,
 lípicá zeléná.
2. Oj lípicá zeléná
 nobénga péra némá.
3. Pod njó stojíjo stóli trí,
 nobéden nóge némá.
4. Na njih sedíjo mójškre trí,
 nobéna ríti nímá.
5. Táke jánke šivájó,
 kot só koróške vréčé.
6. Táke švánke ímajó,
 kot só koróške štángé.
7. Táke cvírne ímajó,
 kot só koróške špágé.

pero = list
 mojškra = šivilja
 janka = krilo

štanga = drog
 cvirn = sukanec
 špaga = vrv

ER STAAT, ER STAAT EEN LINDEBOOM

1. Er staat, er staat een lindeboom
 een groene lindeboom
dídel májka drá-lá-lá
 een groene lindeboom.
2. De groene lindeboom
 heeft geen bladeren.
3. Eronder staan drie stoelen,
 geenéén heeft poten.
4. Daarop zitten drie naaiers
 geenéén heeft een bips.
5. Ze naaien rokken
 als zakken uit Karinthië.
6. Ze hebben naalden
 als stangen uit Karinthië.
7. Het garen dat ze hebben
 is als touw uit Karinthië.

Vir/Bron: Ovsec, D.J., Velika knjiga o praznikih, Domus, Ljubljana, 1993

Pesmi in šege moje dežele, DŽS, Ljubljana, 1987

Bojc, E., Pregovori in reki na Slovenskem, DŽS, Ljubljana, 1980

Zdravo, otroci!

Ko prebirate tele vrstice, so februarske počitnice verjetno že za vami. In februarja je tudi pust. No, ste bili kaj v maškarah? Ali veste, da se v Sloveniji več ali manj vsi otroci za pusta našemijo, nato pa kar nekaj ur rajajo na maškarah ter zganjajo prave pustne vragolije? Ja, za pusta je že lušno. Problem lahko nastane le, če ne veš, kako bi se našemil. To se je zgodilo nekemu Juretu, pa mu je na pomoč priskočila sestra Tina. Kako, pa izveš iz naslednje pesmice.

Juretova maska

Le kako naj se letos našemim za pusta?
 Naj si kot klovn oči namažem, nos in usta?
 Naj se oblečem kot ptičje strašilo?
 Naj si kremplje nataknem na roke,
 da bi kot Marsovec strašil otroke?
 Le kaj bi nase dal,
 da bi nihče me ne spoznal?!"
 "Veš kaj, Jure, napravi!"
 mu sestra Tina pravi:
 "Pošteno umij se od nog do glave,
 pa te še jaz ne bom več spoznala!"
 To je dejala in - urno zbežala...

Nada Kranjc

Uganka

Po vasi zvonovi donijo,
 za kurenti seme norijo,
 vesel in norčav, polnih ust
 pomlad bo priklical spet

jsnd

Ivan Cimerman

Beste kinderen,

Als jullie dit lezen is de voorjaarsvakantie waarschijnlijk al voorbij. De voorjaarsvakantie is meestal in februari en in deze maand is ook het carnaval. Heb jij je ook verkleed? Weet je dat in Slovenië meestal alle kinderen zich verkleden voor het carnaval? Daarna hossen ze urenlang bij de maskerade en halen ze allerlei soorten carnavalskattenkwaad uit. Ja, carnaval is zeker leuk. Je hebt alleen een probleem als je niet weet hoe je je moet verkleden. Dat gebeurde met Jure, maar zijn zusje Tina wist er raad mee. Hoe? Dat kom je te weten als je het volgende gedicht leest.

Het masker van Jure

Hoe moet ik mij nou dit jaar voor carnaval verkleden?
Moet ik mijn ogen, neus en mond schminken net als een clown?
Of moet ik me vermommen als een vogelverschrikker?
Zal ik klauwen dragen op m'n handen
en zo als een marsmannetje de kinderen bang maken?
Wat moet ik toch aantrekken
zodat niemand me herkent?
"Weet je, Jure, wat je moet doen?",
zegt zijn zusje Tina,
"Je moet je eens echt goed wassen van top tot teen.
Dan herken zelfs ik je niet meer!"
Dat zei ze en - rende snel weg.

Nada Kranjc

Raadsel

De kerkklokken klinken in het dorp
achter de kurent dollen de gemaskerden
uitgelaten en vrolijk, met lachende mond
de lente zal ons weer brengen

TEATRAC

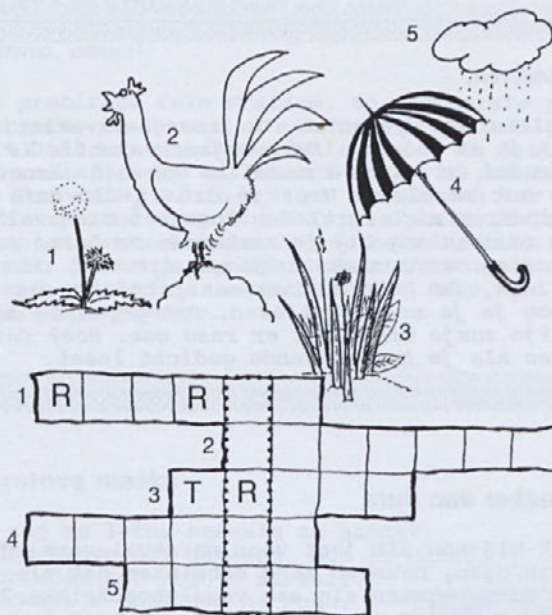
Ivan Cimerman

Križanka / Kruiswoordpuzzel

Reši križanko, pa izveš, kdaj bo izšla naslednja številka Lipe.

Los de kruiswoordpuzzel op en je komt te weten wanneer de volgende Lipa verschijnt.

Uganka / Raadsel

En pesnik je živel,
iz Vrbe je bil,
je pesmice pisal
in fige delil.

Eens leefde er een dichter,
uit Vrba kwam hij,
hij schief gedichten
en deelde vijgen uit.

Miroslav Slana - Miros

Vir/Bron: Veselko, H., Sivec, D., Lampič, Z., Prvo berilo, Založba Mladinska knjiga, Ljubljana, 1995
Pogač, S., Klepac, M., Slovenščina skozi letne čase, Ministr. za šolstvo in šport, Ljubljana, 1997

Resitev križanke / Oplossing van de kruiswoordpuzzel: APRIL
(regrat, petelin, trava, detnik, oblak)
Resitev uganke / Oplossing van het raadsel: FRANCE PRESÈREN

Ljutomerski ementalec na Nizozemskem
Emmentaler uit Ljutomer in Nederland

Onder deze titel verscheen in december een artikel in het Sloveense dagblad "Dnevnik" met het bericht dat zo wel Sloveense emmentaler-kaas alsook Sloveense wijnen en de bekende *pršut* vanaf januari in Nederland te koop zullen zijn. Het bedrijf "Mleko-promet" uit Ljutomer heeft een contract getekend met EATC uit Leeuwarden en zal dit jaar 260 ton kaas naar Nederland exporteren. Aangezien de Nederlandse zuivelindustrie juist de ontwikkeldste van Europa is betekent de export van Sloveense kaas naar Nederland een enorm succes voor de Sloveense zuivelindustrie. Het exportcontract kwam tot stand als resultaat van een geslaagde promotie van Sloveense levensmiddelen in Leeuwarden.

"Sloveense wijn, klein maar fijn"

"Van de Slavische republieken is Slovenië de rustigste en welvarendste, terwijl er ook zeer goede wijnen worden geproduceerd. Mijn eerste bezoek aan dit land werd echter meer aan tafels dan in kelders doorbracht, want de Slovenen ruimen graag tijd in voor een uitgebreid maal." Met deze woorden opent Hubrecht Duijker, bekend culinair journalist en auteur van meerdere boeken over wijn (dus een echte wijnkenner), zijn artikel "Sloveense wijn, klein maar fijn" in het "Utrechts Nieuwsblad" van 2 januari. Duijker was in Slovenië op een twee-daags bezoek bij Aleš Kristančič die, volgens Duijker, de man is die de Sloveense wijnbouw in beweging heeft gebracht. Toch verliep zijn bezoek iets anders dan hij had gedacht. In plaats van in-en-uit lopen bij wijnkelders met reeksen proeverijen werden verschillende soorten wijn eerst geproefd tijdens een 'lichte' lunch (die de hele namiddag in beslag nam) in het kasteelrestaurant Zemono, en dan tijdens het tot diep in de nacht durende diner in het huis van Kristančič. Duijker proefde onder meer de volgende wijnen: Rebula, Zelen, Pinela, Teranton, Sivi Pinot, Merlot. Het gezelschap (rond 30 mensen waaronder ook de minister van defensie) waarin Duijker zich bevond werd - naarmate de tijd verstreek en de glaasjes met verschillende soorten wijn leeg raakten - steeds vrolijker, en een aantal genodigden begon luidkeels te zingen. Het viel Duijker op dat Slovenen veel liederen over wijn hebben. Uit het refrein dat door de zaal schalde: *"We verkopen onze wijn niet, we drinken hem zelf"* trekt Duijker de conclusie dat het eigenlijk geen wonder is, dat Slovenië alleen een miniem deel van zijn wijnoogst exporteert. Duijker beëindigt zijn voor de Sloveense wijnen zeer lovende artikel met de woorden: *"Ik heb de Sloveense wijnen leren waarderen."*

Ocvrta / "pohana" kokošja bedrca

Za 4 osebe potrebujemo:

- 4 kokošja bedrca
- moko
- drobtine
- 2 jajci

Bedrca prerežemo na polovico in jih solimo, nato pa povaljamo v moki in jih pomočimo v raztepenih jajcih (jajcem dodajmo nekaj mleka). Nazadnje povaljamo bedrca še v drobtinah. Tako panirana bedrca ocvremo na olju, lahko pa tudi v fritezi (cvremo jih približno 12 do 15 minut). Pečena bedrca hranimo v topli pečici v nepokriti posodi. Zraven pa ponudimo pečen (po domače "restan") krompir: na masčobi pražimo na drobno narezano čebulo in ji dodamo na tanke lističe narezan kuhan krompir. Na nepremočnem ognju "restamo" / pečemo krompir in ga nekajkrat premešamo. Nikakor ne pozabite na solato in kozarec dobrega belega vina. Dober tek!

KOKEN MET BOJAN

Gepaneerde kippenbouten

Voor 4 personen hebben we het volgende nodig:

- 4 hele kippenbouten
- bloem
- paneermeel
- 2 eieren

Eerst snijden we de bouten in twee helften. Vervolgens wentelen we de gezouten bouten door de bloem, door de met wat melk losgeklopte eieren, en tenslotte door de paneermeel. De zo gepaneerde bouten bakken we in de olie, maar nog makkelijker kunnen we ze "frituren" in de friteuse. De bouten zijn gaar in ongeveer 10 tot 15 minuten, wanneer ze mooi donkerbruin van kleur zijn. We serveren er gebakken aardappeltjes bij op z'n Sloveens: fijngesnipperde ui fruiten in wat boter, daarna dungseden gekookte aardappelen toevoegen. Dit aardappelui-mengsel bakken we op een niet te hoog vuur. Wel enkele keren door elkaar roeren! Een lekkere salade en een goed glas witte wijn horen hier bij. Eet smakelijk!

Jaren geleden, toen ik net begonnen was met mijn eigen rubriek "Koken met Bojan", heb ik aan de geachte lezers van de Lipa gevraagd, mij verzoeken om hun lievelingsrecepten te sturen. Natuurlijk verwachtte ik postzakken vol met dergelijke verzoeken maar ik had beter moeten weten. Ik als geboren Sloveen zou de Sloveense liefde voor het schrijven van de brieven beter moeten kennen.

Zo kwam het eerste verzoek voor een recept pas jaren later, maar dan ook van een familie die veel later lid van onze Vereniging werd. Onze dierbare mevrouw Wolsink heeft me reeds maanden geleden gevraagd om haar een recept voor de koolsalade te doen toe komen. "Volgende keer neem ik het recept mee," was steevast mijn antwoord. En telkens weer vergat ik het en moest ik opnieuw mijn excuses aanbieden.

Nu heb ik dit bewuste recept wel meegenomen. Naar de Sloveense culturele dag in Delft (waar het overigens heel gezellig was). En wie was er niet? Mevrouw Wolsink natuurlijk! Dus heb ik onze Silva maar even heel lief aangekeken en ze plaatst bij uitzondering nog een extra recept in de nu eerstkomende Lipa. Enkele ingrediënten worden bij de familie Wolsink persoonlijk bezorgd.

Wij allemaal wensen onze mevrouw Wolsink veel succes bij het bereiden van haar koolsalade en graag vernemen we van haar in de volgende Lipa of het gelukt is.

Bojan Gorički

Koolsalade

Voor de koolsalade hebben we het volgende nodig:

- 1 kg dun gesneden witte kool
- peper
- zout
- komijnzaadjes
- olie
- azijn

Gesneden witte kool rijkelijk bestrooien met zout en goed door elkaar roeren (met handen gaat het beste). Gezouten kool ongeveer een uur laten staan. Vervolgens het vocht uit de kool knijpen.

Aan de uitgeknepen en losgeroerde kool voegen we olie en azijn toe, zo nodig nog wat zout (is niet echt nodig), peper en komijnzaadjes. Alles goed door elkaar roeren en opdienen.

Eet smakelijk!

Leden¹ van de Vereniging Vrienden
van Slovenië kunnen met het vliegtuig
voor:

f 450,--²

(ex. Luchthaven belasting)

Retour Amsterdam - Ljubljana
Kinderen t/m 1 jaar 90% korting
Kinderen van 2 t/m 11 30% korting

REISBURO "SLOVENIE"

Voor informatie en reserveringen:

Coebelweg 191, 2324 KZ Leiden

tel/fax: 071 - 5313320

<http://www.netconnect.nl/slovenie>

-
- ¹ Het betreft hoofdleiden en kinderen, geen gezinsleden van 18 jaar en ouder.....
hoewel ieder gezinslid natuurlijk ook zelfstandig lid kan worden.
- ² Deze prijs geldt tot 1 April, waarna mogelijk een nieuw tarief gaat gelden.

BESTUUR: Contactpersonen

Voorzitter
Stian Krook
Doelengracht 4E
2311 VM Leiden
☎ 071-5144939

Vice-voorzitter
Bojan Gorički
Beethovenstraat 19
4536 AG Terneuzen
☎ 0115-613722

Penningmeester
Siem Edink
Otterlaan 13
2623 CV Delft
☎ 015-2562010

Secretaris
Walter Brill
Teldersweg 185
3052 TG Rotterdam
☎ 010-4613212

Lid
Irena Vreček
Teldersweg 185
3052 TG Rotterdam
☎ 010-4613212

Lid
Silva Hagen-Škoda
Leeuweriklaan 11
4005 ET Tiel
☎ 0344-622414

COLOFON LIPA

LIPA
Jaargang 8
nummer 1
februari 1999

Redactieadres
Leeuweriklaan 11
4005 ET Tiel
☎ 0344-622414

Redactie
Silva Hagen-Škoda, hoofdredacteur
Irena Vreček, redacteur
Jan Bongenaar, redacteur

Vaste medewerkers
Stian Krook, Alexander Vink,
Bojan Gorički, Jos Aretz,
Marjeta Tomšič

Foto's
Stian Krook

Drukwerk
R & M, Tiel

Oplage
140 exemplaren

Lipa is een tweemaandelijks verenigingsblad van de Vereniging Vrienden van Slovenië.
Uit deze uitgave mag niets worden overgenomen, tenzij met bronvermelding. Een exemplaar is te bestellen door f 5,- over te maken op giro 6318199 t.n.v. de Vereniging Vrienden van Slovenië te Delft.

De bijdragen voor de volgende Lipa graag vóór 10 april as. inleveren bij de redactie.

Meningen die in de Lipa worden geuit worden niet noodzakelijk gedeeld door het bestuur.

ADRIA

ADRIA AIRWAYS
THE AIRLINE OF SLOVENIA

*Amsterdam Barcelona Copenhagen
Frankfurt London Moscow Munich Paris
Sarajevo Skopje Split Tel Aviv Tirana
Vienna Zurich*

Tel: 020-316 42 20